

ТЕЛЕГРАММА ПОЛНОМОЧНОГО ПРЕДСТАВИТЕЛЯ СССР В США К. А. УМАНСКОГО В НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ СССР

30 ноября 1939 г.
Сов. секретно

Антисоветская кампания в прессе по финскому вопросу достигла крайней резкости и наряду с предшествовавшими выпадами комитета Дайса [Dies], Американской федерации труда и других враждебных нам организаций создает в наших отношениях в США состояние все большей напряженности.

Прессу до недавнего времени неофициально инспирировали в госдепартаменте в том духе, что СССР будет брать Финляндию "измором", и финны должны и могут успешно противостоять давлению, не чревату военными опасностями. Нынешний поворот дела явился неожиданностью для прессы, которая вела безответственную игру на поощрение и натравливание финнов. Выступления Советского правительства публикуются подробно, но тонут в массе враждебного материала, основанного на лживых версиях Гельсинки и стремящегося доказать, что слабая Финляндия не может нам угрожать. Не считая друзей, в прессе ни одного здравого голоса. Если ранее требования разрыва советско-американских отношений исходили только от названных организаций и бульварных газет, то с сегодняшнего дня угрозы этого рода появились в "солидной" прессе, включая "Таймс" и "Вашингтон пост". Антисоветская травля вытекает из:

- 1) Общего укрепления наших позиций на Западе и Дальнем Востоке.
- 2) Курса Рузвельта на все более активную помощь англо-французам, пока под прикрытием лозунга неучастия в войне с ловким использованием антифашистских настроений в стране и при весьма слабом сопротивлении со стороны разобщенных антивоенных факторов.
- 3) Стремлений американского правительства обезоружить оппозицию, обвинявшую Рузвельта в "левизне", мероприятиями против коммунистической партии как "агента" СССР и облегчить этими мероприятиями вползание в войну.
- 4) Относительного падения интереса к торговле с нами в условиях высокой конъюнктуры, хотя и не оправдавшей всех ожиданий промышленников, разочарованных небольшим размахом войны.
- 5) Очень эффективной антисоветской пропаганды англичан, влияющей на прессу, радио и кино через сеть понаехавших сюда опытных пропагандистов и при содействии связанных с англичанами банкиров типа Моргана. За последние два дня в прессе имеются инспирированные рассуждения на тему о том, что удовлетворение Финляндией наших требований создаст угрозу Скандинавии, а затем Англии и развяжет продвижение СССР на Балканы и Иран. В отличие от Англии, нет ни буржуазных газет, ни крупных деятелей, которые предостерегали бы от ухудшения отношений с нами, если не считать небольшие прогрессивные меньшинства интеллигенции.

Несмотря на эту обстановку, перспектива разрыва представляется мне весьма маловероятной не только ввиду нашего громадного авторитета, в частности в делах дальневосточных, но и внутривнутриполитической затруднительности для Рузвельта отречься от собственного акта установления отношений. Однако вполне возможно, что, в случае событий, которые будут здесь изображены как состояние войны, Рузвельт применит к нам (и Финляндии) акт о нейтралитете, то есть объявит часть наших вод военной зоной и запретит американским судам заходить в них, а также отправку военных материалов без полной оплаты до погрузки и так далее. Допускаю, что возможны также булавочные уколы вроде длительного отъезда посла. Попутно нас будут шантажировать кампаниями с угрозами разрыва, опираясь на голословное обвинение вмешательства во

внутренние дела в духе кампании Дайса.
Передаю отдельно некоторые предложения.

УМАНСКИЙ

АВП РФ, ф. 059, оп. 1, п. 296, д. 2049, л. 157—159.

Источник: Министерство Иностранных Дел Российской Федерации. Документы внешней политики. 1939. XXII:2. № 823. Москва: Междунар. отношения, 1992.

THE TELEGRAM OF THE PLENIPOTENTIARY OF THE USSR IN THE USA K. A. UMANSKY TO THE PEOPLE'S COMMISSARIAT FOR FOREIGN AFFAIRS OF THE USSR

30 November 1939.

Top secret.

The anti-Soviet press campaign on the Finnish question has reached extreme harshness and, along with the previous attacks of the Dies Committee, the American Federation of Labor and other organizations hostile to us, create a state of increasing tension in our relations to the United States.

Until recently, the press was unofficially inspired by the State Department in the spirit that the USSR will try to "exhaust" Finland out but the Finns must and can successfully hold against the pressure that is not leading to military dangers. The current turn of affairs came as a surprise to the press, which played the most irresponsible game of encouraging and inciting the Finns. The speeches of the Soviet government are published in detail, but they drown into the mass of hostile material based on false versions of Helsinki seeking to prove that a weak Finland cannot threaten us. Apart from friends, there is not a single sane voice in the press. Previously, demands for a rupture in Soviet-American relations came only from known organizations and boulevard newspapers, from today, threats of this kind appeared in the "respectable" press, including The Times and The Washington Post. Anti-Soviet persecution follows from:

- 1) General strengthening of our positions in the West and the Far East.
- 2) Roosevelt's course for more and more active assistance to the Anglo-French, while under the cover of the slogan of non-participation in the war with the clever use of anti-fascist sentiments in the country and with very weak resistance from isolated war opponents.
- 3) Aspirations of the American government to disarm the opposition, which accused Roosevelt of "leftism", with measures against the Communist Party as an "agent" of the USSR and with these measures to facilitate the creep into the war.
- 4) The relative decline in interest in trade with us in a high market situation, although it did not meet all the expectations of industrialists, disappointed by the small scale of the war.
- 5) A very effective anti-Soviet propaganda of the British, influencing the press, radio and cinema through the network of experienced propagandists who came here in large numbers and with the assistance of British bankers of the Morgan-type. Over the past two days, the press has inspired reasonings on the subject that fulfilment of our demands by Finland will pose a threat to Scandinavia, and then England, and unleash the advance of the USSR into the Balkans and Iran. Unlike England, there are neither bourgeois newspapers, nor major figures who would warn against deteriorating relations with us, except for small progressive minorities of the intelligentsia.

Despite this situation, the prospect of a rupture seems to me very unlikely, not only in the view of our enormous prestige, in particular in matters of the Far East, but also because of the internal political difficulty for Roosevelt to renounce his own act of establishing relations. However, it is quite possible that, in the event of events that will be depicted here as a state of war, Roosevelt will apply to us (and Finland) the act of neutrality, that is, he will declare part of our waters a military zone and prohibit American vessels from entering them, as well as sending military materials without full payment before loading and so on. I admit that pinbricks are also possible, such as the ambassador's long departure. Along the way, we will be blackmailed by campaigns with threats of rupture, relying on the unsubstantiated accusation of interference in internal affairs in the spirit of the Dies campaign.

I submit separately some proposals.

UMANSKY

Source: Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. Documents of foreign policy. 1939. XXII:2. No. 823. Moscow: Internat. relations, 1992.

YHDYSVALTOJEN NEUVOSTOLIITON TÄYSIVALTAISEN EDUSTAJAN K. A. UMANSKIN SÄHKÖSANOMA SNTL:N ULKOASIOIDEN KANSANKOMISSARIAATILLE

30. marraskuuta 1939.
Huippusalainen.

Neuvostoliiton vastainen lehdistökampanja Suomen kysymyksessä on saavuttanut äärimmäisen jyrkkyyden, ja Diesin komitean, American Federation of Labor'in ja muiden meille vihamielisten järjestöjen aiempien hyökkäysten ohella ne luovat kasvavan jännitystilän suhteissamme Yhdysvaltoihin.

Viime aikoihin asti ulkoministeriö inspiroi epävirallisesti lehdistöä siinä hengessä, että Neuvostoliitto yrittää "uuvuttaa" Suomen, mutta suomalaisten on ja he pystyvät menestyksekkäästi vastustamaan painetta, joka ei ole johtamassa sotilaallisiin vaaroihin. Nykyinen asioiden käänne tuli yllätyksenä lehdistölle, joka pelasi mitä vastuuttominta suomalaisten kannustamista ja yllyttämistä. Neuvostohallituksen puheenvuorot julkaistaan yksityiskohtaisesti, mutta ne hukkuvat vihamielisen materiaalin joukkoon, joka perustuu sellaisiin Helsingin vääriin versioihin, jotka pyrkivät osoittamaan, että heikko Suomi ei voi uhata meitä. Ystävien lisäksi lehdistössä ei ole yhtä järkevää ääntä. Aiemmin vaatimuksia suhteiden katkaisusta Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välillä tuli vain tiedetyiltä organisaatioilta ja bulevardilehdiltä, tästä päivästä lähtien tällaisia uhkauksia ilmestyi "arvovaltaiseen" lehdistöön, mukaan lukien The Times ja The Washington Post. Vaino Neuvostoliittoa vastaan johtuu seuraavasta:

- 1) Asemiemme yleinen vahvistuminen lännessä ja Kaukoidässä.
- 2) Rooseveltin kurssi yhä aktiivisemmasta avusta Englannille ja Ranskalle samalla kun käytettiin iskulauseen sotaan osallistumattomuudesta, samaan aikaan kun sotaan osallistumattomuuden iskulauseiden suojassa käytettiin älykkäästi antifasistisia tunteita ja yksittäisten sodanvastustajien hyvin heikkoa vastarintaa.
- 3) Yhdysvaltojen hallituksen halun riisua aseista oppositio, joka syytti Rooseveltia "vasemmistolaisuudesta", sekä toimenpiteet kommunistista puoluetta vastaan Neuvostoliiton "agenttina" ja helpottaen näillä toimenpiteillä sotaan pääsyä.
- 4) Suhteellinen kiinnostuksen väheneminen kauppaan kanssamme korkeassa markkinatilanteessa, vaikka se ei vastannut kaikkia teollisuuden odotuksia, pettyneenä sodan pienestä mittakaavasta.
- 5) Erittäin tehokas brittien neuvostovastainen propaganda vaikuttaen lehdistöön, radioon ja elokuvaan kokeneiden propagandistien verkoston kautta, jotka tulivat tänne suurin joukoin ja Morgan-tapaisten brittipankkiirien avulla. Viimeisten kahden päivän aikana lehdistö on antanut aihetta ajatuksiin siitä, että Suomen täyttäessä vaatimuksemme se olisi uhka Skandinavialle ja sitten Englannille ja päästäisi irti Neuvostoliiton etenemisen Balkanille ja Iraniin. Toisin kuin Englannissa, täällä ei ole porvarillisia sanomalehtiä eikä vaikuttajia, jotka varoittaisivat suhteiden heikkenemisestä kanssamme, lukuun ottamatta pieniä edistyksellisiä älymystövähemmistöjä.

Tilanteesta huolimatta suhteiden katkaisun mahdollisuus näyttää minusta erittäin epätodennäköiseltä, ei vain valtavan arvovaltamme vuoksi, etenkin Kaukoidän asioissa, mutta myös Rooseveltin sisäisestä poliittisesta vaikeudesta tuomita oma toiminta suhteiden luomisessa. On kuitenkin täysin mahdollista, että sellaisten tapahtumien sattuessa, jotka kuvataan täällä sotatilana, Roosevelt soveltaa meihin (ja Suomeen) puolueettomuutta, eli hän julistaa osan vesistämme sotilasalueeksi ja kieltää amerikkalaisia aluksia saapumasta niihin sekä lähettämään sotatarvikkeita ilman täyttä maksua ennen lastaamista ja niin edelleen. Myönnän, että myös neulanpistot ovat mahdollisia, kuten suurlähettilään pitkä poissaolo. Matkan varrella meitä kiristetään kampanjoilla,

joissa uhataan suhteiden katkaisulla vedoten perusteettomaan syytökseen sisäisiin asioihin puuttumisesta Dies-kampanjan hengessä.

Esitän erikseen joitain ehdotuksia.

UMANSKI

АВПРФ, ф. 059, он. 1, н. 296, д. 2049, л. 157—159.

Lähde: Venäjän Federaation ulkoministeriö. Ulkopolitiikan dokumentteja. 1939. XXII:2. No. 823.
Moskova: Kansainväl. suhteet, 1992.